

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se
m.kemikalieenheten@regeringskansliet.se

Stockholm 2022-12-30

**REMISSYTTRANDE;
Naturvårdsverkets redovisning Ansvar för kommunalt avfall för vissa
enskilda avfallsströmmar (Ert dnr M2022/01775)**

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar ca 5 980 medlemsföretag med runt 8 570 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rubricerad redovisning och får härmed inkomma med följande

YTTRANDE

Bakgrund

I Sverige har ansvaret för avfallet varit uppdelat i ”*verksamhetsavfall*” som verksamheterna ansvarat för och i ”*hushållsavfall och därmed jämförligt avfall*” som kommunerna ansvarat för. Enligt utveckling i rättspraxis fastslogs bl.a. att restaurangers frytyrolja och fett från fettavskiljare är verksamhetsavfall som företagen själva har rätt att bestämma över. I utredningen om genomförande av det reviderade EU-direktivet på avfallsområdet från 2019¹ föreslogs att begreppet ”*kommunalt avfall*” pga statistikskäl skulle ersätta begreppet hushållsavfall. Det angavs då att detta begrepp inte skulle förändra befintlig ansvarsfördelning mellan kommun och verksamheter för olika avfallsflöden. Sedan begreppet införts har det dock framkommit en otydlighet vad som gäller i denna ansvarsfråga. Naturvårdsverket har tolkat att begreppet innebär att avfall som tidigare bedömts utgöra verksamhetsavfall nu i stället ska anses utgöra kommunalt avfall och att ansvaret för detta avfall således ska övergå till kommunerna. Denna tolkning berör avfall från bland annat restauranger där det finns sedan länge upparbetade och väl fungerande förädlingsflöden, såsom vad

---

¹ Genomförande av reviderade EU-direktiv på avfallsområdet (M2019/01776/R)

gäller insamling av fritureolja till biobränsle. Som Naturvårdsverket anger i nu aktuell redovisning sker hämtning och behandling av använt matfett utan kommunens medverkan i cirka 80 % av kommunerna. Då det ofta kan hämtas utan kostnad för restaurangerna, eller med vinst, skulle det även medföra en fördyrning för verksamheterna om de framtogs möjligheten att kunna hantera detta avfall själva. Om det inte blir klarlagt att sådan hantering får fortsätta föreligger härmed risk för stora och irreparabla konsekvenser för befintliga förädlingsflöden.

I samma utredning där det föreslogs att begreppet kommunalt avfall skulle införas förelåg ett förslag om frival, dvs att kommunalt avfall som producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet får hanteras på annat sätt än att lämnas till kommunen eller den som kommunen anlitar. Hade detta föreslagna frival införts samtidigt som begreppet kommunalt avfall hade inte dagens situation uppstått. Frivalet infördes dock inte utan en särskild ”frivalsutredning” tillsattes i stället herefter². Även denna frivalsutredning föreslog ett frival; att den som är avgiftsskyldig enligt kommunens föreskrifter om renhållningsavgift skulle få, i fråga om kommunalt avfall som inte kommer från hushåll, lämna avfallet för vidare hantering till någon som yrkesmässigt transporterar avfall. Det föreligger således ett utrett och klart förslag om frival och Visitas anser att frival bör införas snarast, vilket även kommer utvecklas nedan.

De föreslagna författningsändringarna

Naturvårdsverket har nu haft i regeringsuppdrag att analysera om ansvaret för kommunalt avfall bör förändras avseende *vissa* enskilda avfallsströmmar. I Naturvårdsverkets redovisning föreslås bl.a. följande vad gäller förändring av ansvaret för avfallsströmmar.

Naturvårdsverket föreslår vad gäller ”*använt matfett*” (en ny definition föreslås som innebär ”*fritureolja och annat matfett som har producerats i samband med yrkesmässig beredning av livsmedel men som inte utgör fett från fettavskiljare*”) att insamling och behandling undantas från det kommunala ansvaret.

Vad gäller avfall från ”*detaljhandeln*” (en ny definition föreslås som innebär ”*försäljning av varor till konsumenterna inom dagligvaruhandel och sällanköpshandel, förutom torghandel*”), föreslås i stället en ”*avgränsad valfrihet*” att välja om de vill hantera sitt avfall själva. Möjligheten till valfrihet innebär att kommunen

---

² Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin (SOU 2021:24)

fortsättningsvis har ett ansvar och att de aktörer som inte vill ta hand om sitt eget avfall inte heller behöver göra det.

Visitans synpunkter på förslagen

Verksamheter som så önskar måste få bestämma över sitt avfall

Vad gäller avfallshantering kan privata aktörer ha större möjligheter än kommunen att möta olika verksamheters behov av flexibilitet och speciallösningar. En restaurang kan tex ha behov av mer frekventa hämtningar av matavfall än som erbjuds för hushållen. Att tex få matavfall hämtat en gång per vecka eller varannan vecka fungerar dåligt för restauranger, särskilt under sommarmånader och besöksintensiva perioder. Verksamheter kan också vilja gå längre eller snabbare i sitt miljöarbete än vad som är möjligt i kommunen med särskild hantering av avfallet, såsom tex kompostering av matavfall eller genom att använda frityrolja till biobränsle. För att kunna nå miljö-, klimat-, och hållbarhetsmål behöver verksamheterna även kunna få statistik om avfallsmängder, något som är svårt att få från kommunerna. Detta gör det tex svårt för verksamheterna att följa upp minskningsmål på avfallsområdet och ställer till med problem för verksamheternas miljöcertifieringar. Att kunna samordna transporter för att minska utsläpp skulle också kunna utvecklas och göras på ett betydligt effektivare sätt än idag. I andra länder har man kommit mycket längre med att, i specialbyggda transporter, samordna leveranser av varor till verksamheterna med avfallshämtning och på så vis minska klimatavtrycket. För att kunna möjliggöra ovanstående och för att innovation och investeringar ska kunna ske på detta område behöver besöksnäringen en möjlighet till frival för allt sitt kommunala avfall alternativt en sådan valfrihet som föreslås av Naturvårdsverket för detaljhandelns kommunala avfall.

Delvis positivt att matfett skulle undantas det kommunala ansvaret

Visita anser att Naturvårdsverkets förslag att ”*använt matfett*” skulle undantas det kommunala ansvaret delvis är positivt. Fördelen med förslaget är att detta skulle innebära att hanteringen av frityrolja till biobränsle, som redan idag är etablerad praxis och miljömässigt fördelaktig, skulle kunna fortsätta. Enligt Naturvårdsverkets förslag föreslås dock fett från fettavskiljare stå under kommunalt ansvar. Detta skulle innebära att inte ens tidigare praxis återställs och att företagens möjligheter att ta hand om denna fråga på bästa sätt begränsas. Även vad gäller fettavskiljare har verksamheter skäl att vilja ha andra lösningar än kommunen för optimal hantering av detta avfall, såsom en viss frekvens på hämtningen. Det ligger inte bara i kommunens utan även i verksamheternas intresse att fettavskiljarna sköts ordentligt då en misskött fettavskiljare leder till översvämningar och en fruktansvärd lukt som påverkar verksamheten och dess gäster direkt.

Visita anser dock att den bästa lösningen på frågan om fritureolja, fett från fettavskiljare och annat kommunalt avfall såsom matavfall i stället vore att införa en valfrihet/ett frival för företagen att själva bestämma om sitt avfall i enlighet med det förslag om frival som angavs i frivalsutredningen alternativt det förslag om valfrihet som föreslås av Naturvårdsverket för detaljhandelns kommunala avfall.

Att undanta en avfallsström som utgör kommunalt avfall från kommunens ansvar innebär nämligen att kommunens ansvar att samla in, transportera och behandla avfallet upphör. Kommunen har då alltså inte längre det operativa ansvaret för avfallsströmmen och behöver alltså inte erbjuda sådana tjänster om kommunen själv inte vill. Då det finns verksamheter som tex ligger avsides till i Sverige, i kommuner där det kanske inte finns något alternativ till kommunal hämtning och då det, som Naturvårdsverkets konstaterar vad gäller matfettet kan *”finnas platser där privata aktörer av ekonomiska skäl inte är intresserade av att omhänderta använt matfett från restauranger”*, vore det mer fördelaktigt om kommunerna har ett grundansvar (på samma sätt som de föreslås ha för detaljhandelns avfall) och det ges möjlighet till de verksamheter som så vill och kan välja ett annat alternativ.

Besöksnäringen behöver samma valfrihet som detaljhandeln

Naturvårdsverket förslag att avfall från *”detaljhandeln”* ska få en *”avgränsad valfrihet”* att välja om de vill hantera sitt avfall själva liknar i allt väsentligt det tidigare föreslagna frivalet, men nu endast för detaljhandeln. Möjligheten till valfrihet innebär att kommunen har ett ansvar och de verksamhetsutövare som önskar ta eget ansvar för det kommunala avfall som uppstår inom verksamheten kan göra det. Samtidigt säkerställs att de verksamheter som vill eller behöver anlita kommunen för borttransport och behandling av avfall kan välja att göra det. Visita anser att de argument som framförs för en sådan valfrihet för detaljhandeln även går att direkt tillämpa på besöksnäringen och att det vore orimligt att göra föreslagen skillnad mellan de båda branscherna. Hanteringen av kommunalt avfall varierar även i besöksnäringen från kommun till kommun. Behovet av att ha tillgång till kommunens insamlingstjänster finns i hela landet och behovet varierar kraftigt mellan stora kedjor och mindre restauranger. Det finns ett fortsatt behov av att kommunen får och bör hämta avfall då det på vissa platser i landet inte finns några aktörer som kan och vill hämta avfallet.

Visita anser att även besöksnäringen borde ges en sådan valfrihet som föreslås för detaljhandeln då detta är avgörande för att verksamheterna ska kunna optimera sin avfallshantering och få statistik nödvändig för miljöarbetet, för att möjliggöra innovation och investeringar och för att kunna gå mot en mer cirkulär ekonomi. En

sådan valfrihet skulle lösa de problem som införandet av begreppet kommunalt avfall inneburit. Om samma lösning gavs för besöksnäringen som för detaljhandeln skulle det även lösa gränsdragningsproblem för de verksamheter som bedriver både detaljhandel och restaurangverksamhet.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'J' followed by a horizontal line.

Jonas Siljhammar
VD

Anna Sandborgh
Branschjurist